

כל אחד ואחד מהאנשים הללו משתכר לפי איכות עבודתו, לאחר בדיקה של אנשי התמ"ת, המבצעים אבחון לעובדים במקום העבודה וקובעים את יכולת ההשתכרות שלהם, על פי חוק שכר מינימום מותאם. כולם מרוצים וחשוב לא פחות מכך - גם המעסיקים שלהם מרוצים מהם.

עבודה מוגנת

לא כל בעל מגבלות מסוגל להיות משולב בתעסוקה נתמכת. עבור מי שאינם יכולים לצאת לעבודה מופעלים מפעלים מוגנים. מדובר ביחידות עסקיות הפועלות כמו מפעל גיל על ידי חניכים בעזרת הדרכה. מנהל המע"ש וצוות המדריכים והמדריכות עמלים על ריכוז עבודות ממפעלים ומיצרנים שונים, כשעיקר העבודה הוא בגיוון סגנונות העבודה במפעל המוגן.

רוב העבודות בעבר עסקו במיון ובאריזה, וכיום מפעיל 'שיח סוד' את מכבסת 'רווח נקי' ואת 'ליך' - מפעל ליצור סבונים.

בתעסוקה המוגנת עובדים עם ספקים שונים שמזמינים עבודות, והרווחים מחולקים כמשכורות בין העובדים המיוחדים. אם בעבר, לפני כ-15 שנה, כאשר פתחנו את המפעל המוגן, אנשים הזמינו אצלנו עבודה מתוך רצון לעשות חסד עם העובדים, הרי שהיום מדובר במפעלים לכל דבר, העומדים בתחרות שווה במפעלים דומים להם.

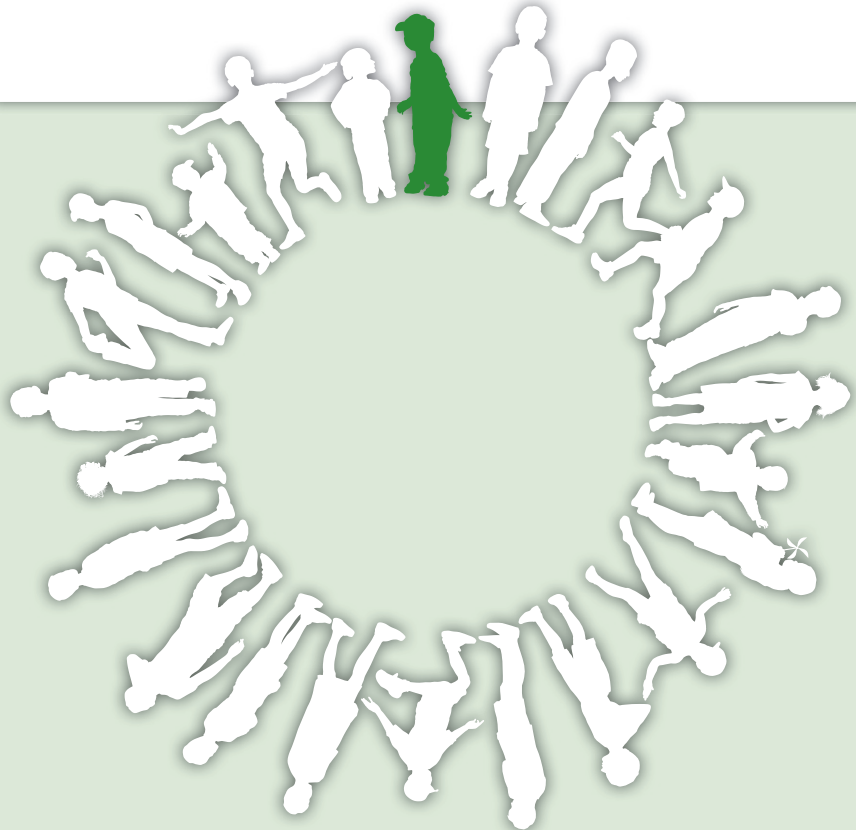
מרכז יום טיפולי

מיועד למי שאינו מסוגל לעבודה. במרכז דואגים להעסיק את האנשים בעלי הצרכים המיוחדים בריפויים שונים כמו תרפיה באמנות, תרפיה במוסיקה וכדומה ומעניקים להם חוויות ופעילויות. לא מדובר בתעסוקה יצרנית, אך הם בהחלט זוכים לתעסוקה מגוונת.

שלום,

לבנו בן ה-19 יש תסמונת דאון ולאחרונה התחלנו לתהות, בינינו לבין עצמנו, כהורים אחראיים, מה יעשה הבן כאשר ימלאו לו עשרים ואחת שנים והוא יסיים את חוק לימודיו, כמתחייב בחוק? איך נדע אם הוא מתאים לעבודה מחוץ לבית, או שמדובר באופציה שלא נוכל לקחתה בחשבון? ובכלל - האם יש לו סיכוי להצליח בעבודה ולהתמיד בה לאורך זמן? נודה מאוד אם העוסקים בתחום יוכלו להרחיב בנושא.

יהודית

שלום לכם,

שמי שפרה כץ - מנהלת מע"ש (מרכז עיסוק שיקומי) בנות ב'שיח סוד'.

השאלה מה יעשו הילדים בעלי הצרכים המיוחדים לאחר שסיימו את חוק לימודיהם, בגיל 21, טורדת את מנוחתם של הורים רבים. ולא זו בלבד, אלא בכל תקופת מעבר, ובכלל זה התקופה שבה הילד מסיים את מסגרת הלימודים, עולה צורך בתמיכה רגשית להורים, הזקוקים לחיזוק תחושת הביטחון במעמדם כהורים לילד בעל צרכים מיוחדים. כמו כל אדם, גם אנשים עם צרכים מיוחדים זקוקים לתעסוקה. לא טוב היות האדם, גם אם הוא בעל צרכים מיוחדים, בְּטֵל.

לכן יש להתאים לכל אחד תעסוקה שהוא מסוגל לה, להתחיל להכשיר לתעסוקה כבר בגיל צעיר ולהעניק לתלמידים מיומנויות תעסוקה שונות בבית הספר כדי שלא יתודעו בבת אחת לדרישות הנהוגות בעולם התעסוקה.

נתמכת, מוגנת, טיפולית

כאשר מדברים על תעסוקה לאנשים בעלי צרכים מיוחדים - מתייחסים לשלוש רמות שונות:

הרמה הגבוהה ביותר היא:

עבודה נתמכת

עבודה נתמכת היא עבודה בשוק החופשי עם תמיכה של מדריך או מדריכה המוכשרים לתפקיד זה. מדובר במנעד רחב של עבודות כמו בתי חולים, מרכולים ורשתות מזון, מזכירות, תלמודי תורה, גני ילדים, מאפיות, מפעלים גדולים, בתי אבות, אולמות שמחה, מחשוב ופקידות, חברות הפקות, שירותי קייטרינג ומלצרות ועוד. בעבודה מסוג זה קיימים יחסי עובד ומעביד בין המעסיק לבין מדריך התעסוקה הדואג לשלום החניך בכל הנושאים ונוטל אחריות על תפקודו.

לממש את החלום ואת הפוטנציאל

ההחלטה על התאמה לעבודה מתקבלת על ידי ועדת קבלה הכוללת עובד סוציאלי, אנשי מקצוע כמו אחות, רופאה ומרפאה בעיסוק ועוד, לפי הצורך, בשיתוף עם ההורים. בוועדת הקבלה דנים בשאלות כמו: מה היכולות שלו? מה השאיפות שלו? ועוד.

אנו משתדלים מאוד לאפשר לחניכים ולחניכות לממש את החלום שלהם. לדוגמה: היה לנו חניך שאהב מאוד מוסיקה והצלחנו לשלב אותו ברשת 'גל פז'.

אחת הבחורות רצתה מאוד לעבוד עם תינוקות, וברוך השם מימשנו לה את החלום.

הדרך לליבו של מעסיק

ואם הזכרנו את המעסיקים - לא תמיד קל למצוא את הדרך ללב המעסיק ולשכנע אותו להעסיק אנשים בעלי צרכים מיוחדים, אבל בהחלט אנו רואים שינוי מבורך בנושא. היום הגענו למצב שכל גוף גדול או מפעל גדול שמכבד את עצמו, יעסיק אחוז מסוים של אנשים בעלי מוגבלויות.

במרכזים של עיריית ירושלים, למשל, יש ניקוד עבור שילוב וזה משפיע. החברות הגדולות משתמשות בזה כ"ח"צנות, מעסיקים מרוצים וכך המעגל מתרחב. היום המעסיקים מרגישים שאנשינו תורמים להם, והגיעו הדברים לידי כך שמעסיקים פונים אלינו בבקשה להציע עובד. ובכל זאת, עדיין עלינו לעשות עבודת שטח באמצעות פעולות שיווק, הענקת תעודות הוקרה ועוד.

חשוב לציין שאיננו פונים אל המעסיק ומבקשים ממנו שיעשה חסד עם הבוגרים שלנו. אי אפשר להעסיק אדם על בסיס חסד למשך תקופה ארוכה, אלא יש לעשות מאמץ להתאים עבודה לחניך וליצור מצב שבו כל הצדדים יהיו מרוצים, מה שבדרך כלל עולה יפה, ברוך השם.

לימוד מיוחד

במע"ש בנים פועל כולל מיוחד במינו, 'כולל חזון דב', לעילוי נשמת מיסד 'שיח סוד', הרב דב לוי ז"ל. הכולל המיועד לבוגרים המסוגלים ורוצים להמשיך לשלב גם לימודי קודש עיוני בסדר יומם.

בכולל מתקיים שילוב מוצלח של אברכים רגילים לצד בוגרים מיוחדים ההוגים בתורה בחברותא. מידי יום, בשעת בוקר מוקדמת, מתכנסים עשרות האברכים והבוגרים ללימוד ולאחר מכן לתפילה בבית המדרש, כאשר לכל בחור מיוחד מוצמד אברך ירא שמים, והם פותחים יחד את יומם בדברי קדושה.

האברכים מעידים על עצמם שהם חשים כי יותר משהם מעניקים לבהורים, הבהורים מעניקים להם.

שמחות, עוזר לשף ואחראי על חיתוך הירקות מידי יום. כשהוא לא מגיע לעבודה, זה קורה רק לעיתים רחוקות, השף מתקשה להסתדר בלעדיו. דוגמאות נוספות: השמנו עובד במפעל לציציות האחראי על שזירת הציציות. בוגרת שלנו עובדת בבית החולים ביקור חולים כאחראית רישום. בחורה אחרת עובדת במחלקת הרישום לגני ילדים בעיריית ירושלים. עובד אחר שיבצנו במאפיית לחם כממונה על פריסת הלחמים ועל אריותם בניילון. אחת העובדות, המשולבת בעבודה משרדית במפעל גדול, קיבלה תעודת הוקרה כעובדת מצטיינת המעידה על שביעות הרצון הגבוהה של מעסיקה ועוד ועוד.

ואכן, יש למעסיקים סיבה להיות מרוצים. מדובר באנשים נאמנים, שלעולם לא יעשו שום דבר מאחורי גבו של המעסיק, ששומרים על הזמנים, מגלים אחריות רבה וממלאים אחר הוראות. הם לא לוקחים הפסקות יזומות, לא מפטפטים ולא מתרשלים.

עם זאת, כפי שתוכלו בוודאי לשער, לעובדים בעלי הצרכים המיוחדים כמו גם למעסיקים יש נקודות שהם מבקשים לפתור, נושאים שעליהם הם מבקשים לשוחח ואולי גם טרוניות קלות מפעם לפעם או בעיות שמתגלעות.

כדי לסגור את הפינות הללו, הוכשרו מדריכים ומדריכות תעסוקה העוברים בין מקומות העבודה של החניכים והחניכות המשולבים בתעסוקה נתמכת. תדירות הביקורים היא על בסיס יומיומי בשלושת החודשים הראשונים לשילוב בעבודה, ובהמשך, בדרך כלל ביקור שבועי או דו שבועי בכל מקום עבודה. המדריכים מלווים את החניכים בתקופת הקליטה הראשונה ובהמשך משוחחים איתם ועם מעסיקהם כדי לוודא שהכל כשורה.

לא מזמן סיפרה אחת הבהורות למדריכה שהיא לא מעוניינת יותר ללכת לעבודתה כמזכירה. בתום שיחה התברר שהסיבה האמיתית לכך הוא שהכיסא שלה מאוד לא נוח. לבחורה היה קשה להסביר מה בדיוק הבעיה שלה, היא רק ידעה שלא טוב לה בעבודה, אבל תשאול נכון העלה את הסיבה המדויקת והבעיה נפתרה בקלות.

בחור אחר שעבד במפעל לשיווק דגים היה חוזר הביתה כשהוא מדיף ריח לא נעים. המדריך שלו הסביר לו איך לשמור על היגיינה, ומאז הוא מביא עימו מידי יום בגדים להחלפה ומתנקה היטב בתום יום העבודה.

בנוסף, פעם בחודש נערך מפגש בין המדריכים לבין העובדים, וכן בין המדריכות לבין העובדות. זוהי מעין קבוצת תמיכה, שבה כולם נותנים כתף זה לזה, משתפים, מיעצים, משוחחים, יוצרים קשרים חברתיים ויוצאים בכוחות מחודשים. מעבר לכך, יכולים המעסיקים להתקשר למדריכים או למדריכות בכל זמן נתון ולשוחח עימם, במקרה הצורך.

כאמור, חשוב לנו מאוד לשמוע מה יש להורים לומר. אָם לבחור סיפרה במהלך ישיבה של ועדת קבלה שהבן שלה אוהב מאוד ללמוד, והחלטנו לשלב אותו מחצית היום בכולל ובמחצית השנייה בעבודה.

השילוב בשוק התעסוקה מייטיב מאוד עם בעלי הצרכים המיוחדים. אני נזכרת בבחורה שהייתה מופנמת והפכה להיות חברותית לאחר שהשתלבה בעבודה. יש לה חברות, היא התיידדה עם עובדות נוספות והיא חשה מוערכת ומלאת סיפוק. לעיתים קרובות היא מספרת לנו חוויות מהשטח.

היא מספרת שהבוסיט שלה משבחת אותה לעיתים קרובות על העבודה המצוינת שלה ובהחלט אפשר לומר שהביטחון העצמי שלה התחזק.

לאחד הבהורים היה קשה מאוד לקום בבוקר, ומאז שהתחיל לעבוד במאפיה הוא משכים קום. היום הוא קם מידי בוקר בשעה חמש.

חשוב לציין, כי כשמטילים על אנשים בעלי מוגבלויות אחריות, הם יודעים לקחת אותה. אמנם לא תמיד ולא כולם, אבל באופן כללי האחריות מתפתחת בהדרגה והם לומדים להשתמש בה בצורה בונה.

יתרון נוסף בתחום התעסוקתי הוא רכיבת מימוניות נוספות שקשורות לתפקוד ומקדמות את העובדים גם בחיי היום יום כמו סדר, נקיון, שמירה על לוח זמנים ועוד.

היוצאים לעבודה נתמכת מחזקים את העצמאות שלהם. הם לומדים לעשות שימוש בתחבורה הציבורית, בכסף וכדומה; משפרים את היכולות החברתיות, לומדים קודים חברתיים ועושים צעד קדימה לחיים נורמטיביים יותר.

פגשתי לא מעטים שבבית הספר הייתה להם תחושת כשלון בשל קשיים קוגניטיביים ובעבודה יש להם יותר הצלחות מאשר בבית הספר, כך שמעבר לעניין של ההשתכרות שמשמח מאוד את העובדים הללו, יש להם הזדמנות להוכיח את עצמם, לחוש שהם שווים ולפתח עצמאות ויכולות.

במע"ש בנים, למשל, היה בחור שלא הצליח לרכוש את יכולת הקריאה במהלך שנות הלימודים שלו. כאשר הוא יצא לעבודה בסופרמרקט הוא הבין שמימונות הקריאה תועיל לו והוא התאמן לרכוש אותה, עד שאכן למד לקרוא היטב.

הצלחות לצד התמודדויות

באמתחתנו סיפורי הצלחה רבים על שילוב עובדים ועובדות בעלי צרכים מיוחדים בשוק העבודה החופשי. אחד הבהורים עובד באולם